וקבעיה רביה בשמיה: מתני' • סדר

ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם

וכולל מלכיות עמהן ואינו תוקע קדושת

ש"ע א"ח סי תקלב סעיף לא ב טור א״ח סי׳ קיג: לב ג מיי׳ פ״ג מהל׳ שופר הלכה ח [ופ"ב מהלכות תפלה הלכה טוש"ע א"ח סי׳ תהלא סעיף ד: סעיף ד: לג ד מיי פ"ג מהלכות שופר ה״ח טור שם: שופר היים עול עם. לד ה מייי שם הלי ע טוש"ע שם סעיף ה:

מוסף רש"י הבו לה' בני אלים הזכירו לפניו את אילי כארד וחגילה יד:). מימות טמתן (מצילודיוד). בייבודת עזרא ואילך. החי דנקט מימות עזרח, משום דבימיו עברוהו. דכתיב בעזרח וריאה ו.). **בראשית נמי** מאמר הוא. למשתעי נשמים ונארן, אף הס במלמר נברלו (חגילה רא:

רבינו חננאל (המשך) עוד באו לפרש היאד סידורן, תניא ר' אומ היום קדושת אתה בחרתנו אומרה עם בשבתות ובימים טובים ברביעית, פירוש אבות קדושת השם גבורות . ואחריהן קדושת היום. . עקיבא דמתניתין הלכתא רשב"ג כוותייהו. ואפי׳ דפליג על רבי אמר כר׳ עקיבא דמתניתין [ש]היו נוהגיז ביבנה שתוקעיז נותגין ביבנה שוחקפין למלכיות. והא דתניא לשני ירד ר' חנניה בנו של ר' יוסי הגלילי ועשה כר׳ עקיבא, אוקמה רב חסדא מאי לשנה הבאה. והלכה כר׳ עקיבא דאמר אומר אבות וגבורות וקדושת השם וכולל מלכיות עם קדושת היום ותוקע, זכרונות ותוקע, שופרות ותוקע, ואומר עבודה והודאה אבא ב״ר ירמיה בתפילה הוא אומר אלהי דוד ובונה אומר אלהי דוד ומצמיח קרן ישועה. יום של ראש . . השנה שחל להיות בשבת ר' אומר פותח בשבת בינתיים, ר' יהודה בן פזי בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כרבי. [מתני'] אין פוחתין מעשרה מלכיות מעשרה זכרונות מעשרה מי, כנגד עשרה הללו אל בקדשו כול׳. רב יוסף ר׳ יוחנן אמר כנגד עשרה

בתחיל בתורה ומסיים בנביא. וח״ת דככל דוכתה משמע דנביאי עדיף מכתובים כדאמר (מגילה דף לא.) כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים וה"ק קראי דכתיבי בכתובי ברישא והדר בנביאי וי"ל משום דקראי דתהלים משלי ואיוב קדמו לנביאים ומה שאנו נוהגים להשלים

בתורה דעבדינן כרבי יוסי כדאמרינן בגמרא המשלים בתורה זריז ומשובח וכו היו וותיהיו עושיו:

היום ותוקע זכרונות ותוקע שופרות ותוקע ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים דברי ר' יוחנן בן נורי אמר לו ר"ע אם אינו תוקע למלכיות למה הוא מזכיר אלא אומר אבות וגבורות וקדושת השם וכולל מלכיות עם קדושת היום ותוקע זכרונות ותוקע שופרות ותוקע ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים: גבו אמר לו ר"ע אם אינו תוקע למלכיות למה הוא מזכיר למה הוא מזכיר רחמנא אמר אידכר אלא למה עשר לימא תשע דהואיל ואשתני אשתני תנו רבנן 6-מנין שאומרים אבות שנאמר יהבו לה' בני אלים ומנין שאומרים גבורות שנאמר הבו לה' כבוד ועוז ומנין שאומרים קדושות שנאמר יהבו לה' כבוד שמו השתחוו לה' בהדרת קדש ומנין שאומרים מלכיות זכרונות ושופרות ר"א אומר דכתיב ישבתון זכרון תרועה מקרא קדש שבתון זה קדושת היום זכרון אלו זכרונות תרועה אלו שופרות מקרא קדש קדשהו בעשיית מלאכה אמר לו רבי עקיבא מפני מה לא נאמר שבתון שבות שבו פתח הכתוב תחילה אלא שבתון קדשהו בעשיית מלאכה זכרון אלו זכרונות תרועה אלו שופרות מקרא קדש זו קדושת היום מנין שאומרים מלכיות תניא רבי אומר יאני ה' אלהיכם 🐠 ובחדש השביעי זו מלכות רבי יוםי בר יהודה אומר אינו צריך הרי הוא אומר זוהיו לכם לזכרון לפני אלהיכם שאין תלמוד לומר אני ה' אלהיכם ומה תלמוד לומר אני ה' אלהיכם זה בנה אב לכל מקום שנאמר בו זכרונות יהיו מלכיות עמהן והיכן אומרה לקדושת היום תניא ירבי אומר עם המלכיות אומרה מה מצינו בכל מקום ברביעית אף כאן ברביעית רשב"ג אומר עם הזכרונות אומרה מה מצינו בכל מקום באמצע אף כאן באמצע וכשקידשו ב"ד את השנה באושא ירד ר' יוחנן בן ברוקא לפני רשב"ג ועשה כר' יוחנן בן נורי אמר לו רבן שמעון לא היו נוהגין כן ביבנה ליום השני ירד רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי ועשה כר"ע אמר רשב"ג כך היו נוהגין ביבנה למימרא דרבי שמעון בן גמליאל כר' עקיבא ס"ל והא אמר ר"ע מלכיות עם קדושת היום אמר להו ורשב"ג אומר קדושת היום עם הזכרונות אמר להו א"ר זירא לומר שתוקעין למלכיות לִיוֹם השני ירד רבי חנינא מאי שני אילימא יו"ם שני למימרא דעברוה לאלול יוהאמר רבי חנינא בר כהנא יי מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר אמר רב חסדא מאי שני ליום שני לשנה הבאה: **כותני'** יאין פוחתין מעשרה מלכיות מעשרה זכרונות מַעשרה שופרות ר' יוחנן בן נורי אומר יאם אמר ג' ג' מכולן יצא: גם' הני עשרה מלכיות כנגד מי אמר יוורבי) כנגד עשרה הלולים שאמר דוד בספר תהלים הלולים מובא הוו הגד דכתיב בהו "הללוהו בתקע שופר רב יוסף אמר כנגד עשרת הדברות שנאמרו לו למשה בסיני ר' יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם הי נינהו ויאמר ∞ר' י שמים ברבר ה' שמים מאמר הוא דכתיב בדבר ה' שמים (ויאמר) דבראשית מ' הוו בראשית נמי געשו: ר' יוחנן בן נורי אומר אם אמר שלש שלש מכולן יצא: איבעיא להו היכי קתני שלש מן התורה שלש מן הנביאים ושלש מן הכתובים דהוו תשע ואיכא בינייהו חדא או דלמא אחד מן התורה ואחד מן הנביאים ואחד מן הכתובים דהויין להו שלש ואיכא בינייהו טובא ת"ש דתניא אין פוחתין מעשרה מלכיות מעשרה זכרונות מעשרה שופרות ואם אמר שבע מכולן יצא כנגד שבעה רקיעים רבי יוחנן בן נורי אמר הפוחת לא יפחות משבע ואם אמר שלש מכולן יצא כנגד תורה נביאים וכתובים ואמרי לה כנגד כהנים לוים וישראלים אמר "רב הונא אמר שמואל הלכה כר' יוחנן בן נורי: בותני' האין מזכירין ∞(זכרון מלכות ושופר) של פורענות מתחיל בתורה ומשלים בנביא ר' יוסי אומר אם השלים בתורה יצא:

דבראשית, ובראשית נמי מן המניין, כי מאמר הוא, שנא' בדבר ה' שמים נעשו. ירושלמי הני עשר מלכיות כנגד עשר קילוסין שאמר דוד בהללויה הללו אל בקדשו וגו', עד כל הנשמה תהלל יה. עשרה זכרונות כנגד עשרה וידויים . אמר ישעיה רחצו הזכו. מה כתיב בתריה למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ לכו נא ונוכחה. י׳ שופרות כנגד שאמה שכרו הזה הזהר. מה כורב בהיה הים בהיה הום ביו למה השפט ביו היה המה המה היה היה הוב היה בפנה. (י שופרות) [ז' כפשים] ופר ואיל ושפיר. ר' יודונן בן נורי אמר אם אמר שלש (שלש יצא ואפעיא לן שלש) מן התורה שלש מן הכתובים ושלש מן הנביאים יצא דהוו להו ט' ואיכא ביניהן חדא, או דילמא אחת מן התורה אחת מן הנביאים ואחת מן הכתובים, ואיכא בינייהו שבע בכל אחת מהן. ת"ש דתניא ר' יוחנן בן נורי אומר לא יפחות משבע, ואם אמר שלש מכולן יצא כנגד תורה נביאים וכתובים, ואמרי לה כנגד כהנים לוים וישראלים. אמר שמואל הלכה כר' יוחנן בן נורי. ש"מ אחת מן [התורה ואחת מן] הנביאים ואחת מן הכתובים. ומצאנוהו מפורש בתלמוד ארץ ישראל הוינן סברין מימר שלש מכל אחת ואחת, אשכח תני אפילו שלש מכולן יצא. [מתני'] אין מזכירין של פורענות

וקבעיה בשמיה. למנותה עם שאר תקנותיו ולהכי תנא תשע תקנות: מתנר' סדר ברכום אומר אבות וגבורות כו' וקדושת היום ותוקע כו'. דמלוה בשלש תקיעות של שלש שלש כדתניא לקמן בפירקין (דף לג:): גמ' רחמנה חמר חידכר. כדתנים בברייתה לקמן:

לימא משע דהואיל ואשמני. מלכיות מזכרונות לענין תקיעה שאין תוקעין בהן אשתנו נמי לפחות מהן: בני אלים. לישנא דתקיפי כמו ואת אילי הארץ לקח (יחוקאל יו): הבו לה'. הזכירו לפניו האיתנים: מפני מה לא נחמר שבתוו שבות שהרי פתח בו הכתוב תחילה. והוא בא להזהיר על המלאכה שהיא עיקר וכך יפה לדרוש הוחיל והוח רחשון במקרח והשביתה ראשונה לכולם: אני ה׳ אלהיכם. דלעני ולגר תעזוב וסמיך ליה בחדש השביעי זכרון תרועה: אני ה' אלהיכם. הוא לשון אני אדון לכם: אף כאן באמלע. והיום משע ברכות הן ואומרה בחמישית: ירד רבי יוחנן בן ברוקה לפני התיבה. לפי שמלוה להתפלל במקום נמוך קתני ירד: כר' יוחנן בן נורי. דמתניתין: לא כך היו נוהגין ביבנה. בימי אבא כשהיתה סנהדרין שם: בותבר' אין פוחתין מעשרה מלכיות כו': גב" הנך דכתיב בהו הללוהו במקע שופר. הנך דהללו אל בקדשו: כנגד עשרת הדברות. דכתיב בהו נמי שופרש ולא שמעתיה אלא ראיתיה ביסוד רבינו ילחק בן יהודה: עשרה מאמרות שהעולם נברא בהן. ברחש השנה: ברחשית נמי מחמר הוא. ואף על גב דלא כתיב ביה ויאמר יהי שמים כמאן דכתיב דמי דבאמירה נמי איברי ולא בידים דכתיב (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו: היכי קחני. האי דר' יוחנן בן נורי האי מכולם דקאמר אמאן קאי אתורה נביאים וכתובים קאי דהא מכולהו אמר כדתנן מתחיל בתורה ומשלים בנביא והכי האמר אם אמר שלש מן התורה ושלש מן הנביאים ושלש מן הכתובים מכל אחת ואחת ילא ולא פליג אדרבנן אלא אחדא דאינהו אמרי עשרה ואיהו אמר משעה: או דלמא. האי ג' ג' אמלכיות וזכרונות ושופרות האי שלש למלכיות ושלש לזכרונות ושלש לשופרות דהוו להו אחת מו התורה ואחת מן הנביאים ואחת מן הכתובים: לא יפחות משבע וכו'. ואי סלקא דעתך שלש מן התורה ושלש מן הנביאים ושלש מן הכתובים לכל (ג) אם כן שבע נמי שבע מן התורה ושבע מן הנביאים ושבע מן הכתובים הוה ליה רבי יוחנן בן נורי מוסיף: בותבר' אין מוכירין וכרון כו':

מגילה יו:, ז) [מוספת׳פ״ד ה״ט], ג) לעיל יט: [וש"נ ע"ש] בילה ו. כב:, 7) [ל"ל רבי לוי כ"א במגילה כא: ובע"י דהכא], ה) מגילה כח: ו) וליתח במגילה], ו) [גי׳ הרי״ף רב המנונא אמר שמואל וגי׳ הרא״ש ר״נ אמר שמואל], א פול לי ללנה שמומכן, ה) [מלכות זכרונות ושופרות כל"ל וכ"א בהרי"ף והרא"ש ובמשנה שבירושלמי], **ט**) [שמות יט],

תורה אור השלם 1. מִוְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיְיִ בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיִיְ כְּבוֹד וְעוֹ: תהלים כט א ַרְעוֹ: תהלים כט א 2. הְבוּ לַיְיָּ בְּבוֹר שְׁמוֹ הַשְּׁתְחֵוּוּ לַיִּיְ בְּהַדְרַת קרש: תהלים כט ב ש. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מר בָּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי באחד לחדש יהיה לכם יָּשֶׁבֶּתוֹן זִכְרוֹן הְּרוּעָה מִקְרָא לִדֶשׁ:

ויקרא כג כד אַרִצְכֶּם לֹא תִכַלֶּה פָּאַת שְּׁדְרֶּ בְּקְצְרֶךְּ וְלֶכֶּט קְצִירְךְּ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגְּר תַּעָוֹב אֹתָם אֲנִי יְיָ אלהיכם: ויקרא כג כב ייני ויבט. 5. וּבְיוֹם י וּבְמוֹעֲדֵיכֶם ותקעתם חדשיכם ָּהְוְעֵלְּצְרָת עַל עלתֵיכֶם נְבְחֲצֹצְרת עַל עלתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ שְלְמֵיכֶם וְהְיוֹ לֶכֶם לְוֹפְרוֹן לְפְנֵי אֱלֹהִיכֶם אֲנִי יְיְ אֱלֹהִיכֶם: במדרי 6. ה---בּי, במדבריי תַּטִּיי 6. הַלְּלוּהוּ בָּתֵקֵע שׁוֹפֵּר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: תהלים קנ ג

יווויים קרג 7. בִּדְבַר יִיָּ שָׁמֵיִם נַעֲשׂוּ

הגהות הב"ח

(ל) נמ' מנים כדי אומר אני (ב) שם והאמר רבי חנינא נכ כהנא אמר רב מימות עזרא: (ג) רש"י ד"ה לא יפחות כו׳ מו הכתובים לכל אחד ואחד ח״כ שנע

גליון הש"ם

מתני' סדר ברכות. עיין סנהדרין דף מט ע"ב תוס' ב"ה אף:

רבינו חננאל

[מתני'] סדר ברכות אומר אבות וגבורות כו'. ואקשינן עלה לר' יוחנן בן נורי אם אינו תוקע למלכות למה מזכיר עשר מלכיות לכתחלה ודאיעבד שלש, דתנן אין פוחתין מעשרה מלכיות מעשרה מכשרה מעשרה שופרות, ר' יוחנן בן נורי אמר אם אמר שלש שלש יצא.

הבדות: מרט כל כל האין נימא הואיל ואישתני משין תוקעין בהן כשם שתוקעין בזכרונות ובשופרות, כך אישתני מעשר, ולא איפריקא. ונדחו דברי ר' יוחנן מאחר שלא מצא תשובה. תנו רבנן מניין שאומרים אבות שנאמר הבו לה' בני אלים, כלומר בני הגדולים כדכתיב ואת אילי הארץ לקח. גבורות שנאמר הבו לה' כבוד ועוז. קדושות שנאמר הבו לה' כבוד בני הגודלים כדכתיב ואת אילי הארץ לקח. גבורות שנאמר הבו לה' כבוד ועתו, קדושות שנאמר הבו לה' כבוד שמו משתחוו לה' בהדר קדש. ומנין שאומרים קדושת היום, והוא אתה בחרתנו מכל העמים, ומלכיות וזכרונות ושופרות, דתניא ר' אליעזר אומר שבתון זכרון תרועה וגר', שבתון זו קדושת היום כולי. אמר לו ר' עקיבא מפני מה לא נאמר שבתון שבות, שהרי בו פתח הכתוב תחילה, אלא שבתון שבות קדשיתו בעשיית מלאכה, זכרון אלו זכרונות, תרועה אילו שופרות, מקראי קדש זו קדושת היום. ומנין שאומרים מלכיות עמהן, שנאמר והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם, (א') שאין ת"ל אני ה' אלהיכם ולמה עוד כתוב אני ה' אלהיכם, זה בנה אב כל מקום שנאמרו זכרונות יהיו מלכיות עמהן. הנה מצאנו מן התורה שצריך להזכיר זכרונות שופרות ומלכיות וקדושת היום.

גמ'

מאמרות. והז ויאמר ויאמר